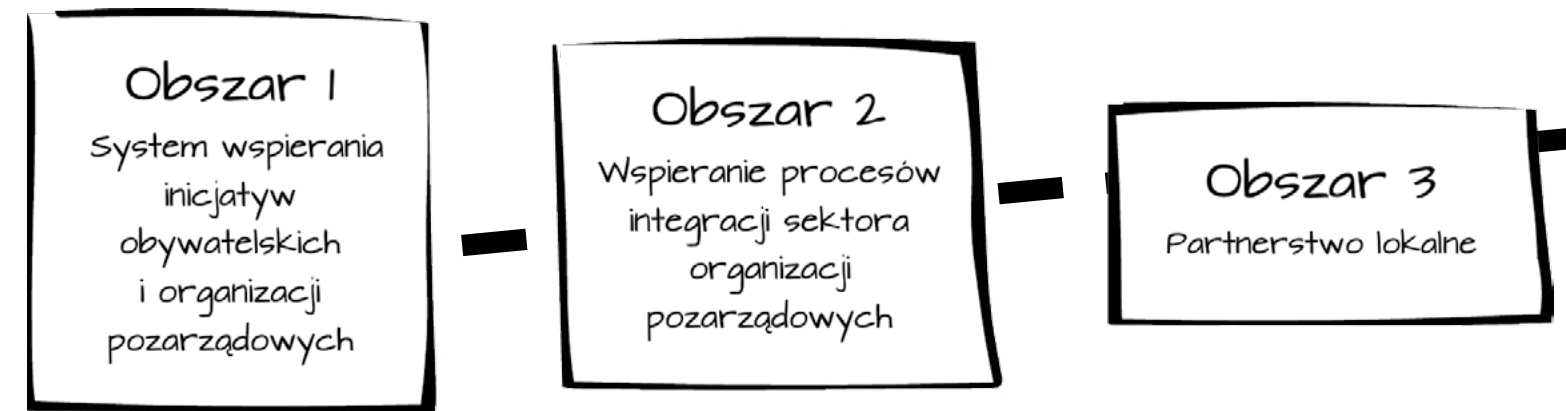

Płaszczyzna 3: Infrastruktura współpracy, tworzenie warunków do społecznej aktywności

Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi w zakresie współtworzenia polityk publicznych (płaszczyzna 1) oraz realizacji zadań publicznych (płaszczyzna 2) wymaga stworzenia odpowiednich warunków – również warunków sprzyjających społecznej aktywności, ułatwiających mieszkańcom podejmowanie inicjatyw obywatelskich i tworzenie organizacji pozarządowych, wyrażanie swojej opinii, podejmowanie się realizacji zadań i usług publicznych oraz uczestnictwo w zarządzaniu rozwojem lokalnym.

Współpraca samorządów i organizacji pozarządowych w realizacji tak zdefiniowanego celu odbywa się w ramach trzech obszarów:

Obszar 1: System wspierania inicjatyw obywatelskich i organizacji pozarządowych

Wspieranie lokalnego społeczeństwa obywatelskiego, na które składają się zarówno organizacje pozarządowe, jak i oddolne inicjatywy obywatelskie, powinno mieć charakter kompleksowy. W tym celu niezbędne jest opracowanie i wdrożenie systemu oferującego różnorodnym podmiotom wsparcie dostosowane do ich specyficznych potrzeb, możliwości, a przede wszystkim do celów działania. System ma wspierać działania już istniejących organizacji oraz nieformalnych, oddolnych inicjatyw mieszkańców, a także stwarzać warunki do zawiązywania się organizacji pozarządowych i inicjatyw, także tych, które do tej pory nie miały szansy reprezentacji swoich interesów w sferze publicznej.

Zgodnie z **zasadą suwerenności** wspierane organizacje pozarządowe i inicjatywy lokalne zachowują swoją niezależność, tak co do korzystania ze wsparcia, jak i uczestniczenia w życiu publicznym, czy w realizacji zadań publicznych. Zgodnie z **zasadą partnerstwa** system wspierania powstaje w wyniku partnerskiej współpracy samorządu i organizacji pozarządowych. Współpraca ta charakteryzuje się współudziałem w definiowaniu potrzeb, celów działań i sposobu oceny skuteczności ich realizacji. Funkcjonowanie systemu opiera się na zasobach udostępnionych przez partnerów i pozyskanych z zewnątrz oraz służy optymalizacji ich wykorzystania. Zgodnie z **zasadą pomocniczości** samorząd wspiera organizacje pozarządowe świadczące usługi dla innych podmiotów pozarządowych, a w przypadku braku możliwości przekazania zadania, sam je realizuje tworząc lokalny system wspierania. Docelowo wsparcie powinno być świadczone przez organizacje pozarządowe jako zadanie publiczne. System powinien obejmować usługi także dla grup nieformalnych, inspirując ich powstawanie i wspomagając grupy już działające. Jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe respektują odrębność i niezależność nieformalnych, oddolnych grup obywateli. Uznając ich prawo do samodzielnego działania zapewniają im ku temu warunki. Przy braku aktywności obywateli, samorząd „tworzy przestrzeń” i warunki do jej podjęcia. Zgodnie z **zasadą jawności** wszystkie informacje o funkcjonowaniu systemu – zasadach, zasobach, procedurach, efektach, ocenach – są powszechnie dostępne. Zgodnie z **zasadą efektywności** system wsparcia wykorzystuje dostępne lokalne zasoby. Samorząd powierza realizację zadań wspierających w ramach umów wieloletnich z wykorzystaniem standardów i procedur oceny. Dla efektywnego wykorzystania zasobów wspiera tworzenie partnerstw publiczno-społecznych. Zgodnie z **zasadą uczciwej konkurencji** korzystanie z systemu wsparcia dostępne jest wszystkim podmiotom spełniającym warunki na równych zasadach. Ubieganie się o zlecenia na świadczenie usług wspierających w ramach systemu odbywa się na podstawie opracowanych i przyjętych kryteriów.

Narzędzia powinny zapewnić efektywne wspieranie organizacji pozarządowych i inicjatyw oddolnych poprzez rozwój oferty usług wspierających oraz powstawanie niezbędnej w tym celu infrastruktury. Powinny również aktywizować społeczność lokalną do podejmowania oddolnych inicjatyw, zapewniając równe szanse skorzystania z oferowanego wsparcia wszystkim samoorganizującym się grupom. Ustawa o działalności pożytku publicznego

i o wolontariacie dopuszcza zlecenie zadań publicznych w oparciu o inicjatywę lokalną, którą można potraktować jako jedno z wielu narzędzi współpracy samorządu i organizacji pozarządowych. Niezbędne jest opracowanie, upublicznienie i wdrożenie jawnych procedur realizacji inicjatyw lokalnych, które powinny znaleźć miejsce w programach współpracy.

Wspieranie organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych może być realizowane w różnych zakresach, które poniżej przedstawiamy:

a) wsparcie instytucjonalne:

- jawne procedury udostępnianie lokali samorządowych;
- jawne procedury korzystanie z infrastruktury samorządu terytorialnego i jego jednostek;
- tworzenie map aktywności społecznej;
- procedura przekazywania w zarząd lub sprzedaż nieruchomości niezbędnych do realizacji zadań publicznych.

b) wsparcie szkoleniowo-doradcze w zakresie rozwoju organizacji i inicjatyw obywatelskich:

- program wsparcia merytorycznego organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych (realizacja zdania 33 z art. 4 ust.1 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie);
- procedura świadczenie usług doradczych i szkoleniowych;
- pomoc szkoleniowo-doradcza przy powstawaniu nowych podmiotów;
- szkolenie liderów;
- wspieranie wolontariatu;
- wsparcie w pozyskiwaniu środków (np. pomoc przy pisaniu projektów, zorganizowaniu zbiórki publicznej itp.).

c) wsparcie w animacji:

- program animacji w zakresie aktywizacji obywateli;
- program animacji partnerstw lokalnych;
- animowanie inicjatyw lokalnych;
- wspieranie grup samopomocy;
- wspieranie grup odnowy wsi w sołectwach;
- wsparcie przy animowaniu projektów partnerskich.

d) wsparcie informacyjno-promocyjne:

- procedura wsparcia przez samorząd kampanii informacyjno-promocyjnych organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich z wykorzystaniem narzędzi będących w dyspozycji samorządu (portal, materiały promocyjne);
- program wspierania powstawania nowych organizacji pozarządowych;
- program wspierania wolontariatu i aktywności obywatelskiej;
- organizacja regularnych spotkań informacyjnych dla organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich;
- program wspierania współpracy organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich ze środowiskiem biznesu;
- zasady wymiany informacji pomiędzy samorządami i organizacjami pozarządowymi o podejmowanych działaniach;
- kampanie promujące aktywność obywateli.

e) wsparcie finansowe:

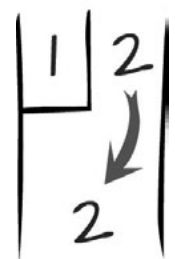
- utworzenie funduszu pożyczkowego i gwarancyjnego;
- utworzenie funduszu wkładów własnych;
- mikrogranty;
- dotacje inwestycyjne.

Możliwe jest też wspieranie organizacji w zakresie nawiązywania współpracy międzynarodowej.

Niezwykle użytecznym jest utworzenie ośrodka wspierania organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich, który może świadczyć wsparcie o charakterze instytucjonalnym, szkoleniowo-doradczym, animacyjnym, informacyjno-promocyjnym, finansowym i lokalowym.

Obszar 1: System wspierania inicjatyw obywatelskich i organizacji pozarządowych

Zasady współpracy	Narzędzia/wzorce działań
<p>Zasada suwerenności oznacza, że wspierane organizacje pozarządowe i inicjatywy nieformalne zachowują niezależność od podmiotów wspierających.</p> <p>Zasada partnerstwa oznacza, że system wspierania organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich opiera się na współpracy samorządu i organizacji przy planowaniu, realizacji i ocenie realizowanego wsparcia. Zakłada również, że samorząd i organizacje pozarządowe tworzą partnerstwo publiczno-społeczne do realizacji tych zadań.</p> <p>Zasada pomocniczości oznacza możliwość powierzenia świadczenia usług wspierających organizacjom pozarządowym, a w przypadku, gdy organizacje już realizują takie zadanie - wzmocnienia go.</p> <p>Zasada efektywności oznacza, że wsparcie dla organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich opiera się na wykorzystaniu dostępnych zasobów lokalnych. Zakłada również, że samorząd powierza realizację zadania w ramach umów wieloletnich w oparciu o standardy i procedury oceny. Dla zapewnienia lepszego wykorzystania zasobów wspiera się tworzenie partnerstwa publiczno-społecznego.</p>	<p>1. Wsparcie instytucjonalne w zakresie rozwoju organizacji i inicjatyw obywatelskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> – istnieją jawne procedury dostępu do lokali samorządowych dla organizacji i inicjatyw obywatelskich; – istnieją jawne procedury dostępu do infrastruktury samorządu wykorzystywanej przez organizacje i inicjatywy obywatelskie. <p>Wzorzec minimalny: Procedura wykorzystania mienia komunalnego; Zapisy w programie współpracy uwzględniające wsparcie instytucjonalne, np. poprzez zlecenia zadania publicznego w ramach art. 4 ust. 1 pkt. 33 uodpp.</p> <p>2. Wsparcie szkoleniowo-doradcze w zakresie rozwoju organizacji i inicjatyw obywatelskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> – program wsparcia merytorycznego organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych (realizacja punktu 33 z art. 4 ust. 1 uodpp); – program wsparcia merytorycznego organizacji pozarządowych w przeciwdziałaniu dyskryminacji i promowaniu równości szans; – procedura świadczenia usług doradczych i szkoleniowych dla organizacji i inicjatyw obywatelskich.

Zasada uczciwej konkurencji oznacza, że system wsparcia jest dostępny na równych warunkach – zarówno w zakresie korzystania z usług, jak i szans ich realizacji.

Zasada jawności oznacza, że informacje o funkcjonowaniu systemu wsparcia są powszechnie dostępne, dotyczą form usług wspierających, ich kosztów, jakości i dostępności.

Wzorzec minimalny:
Zapis w programie współpracy przewidujący zlecenie zadań z zakresu wsparcia szkoleniowo-doradczego oraz animacyjnego (w tym poprzez zlecenia zadania publicznego w ramach art. 4 ust. 1 pkt. 33 uodpp), w tym wsparcia związanego z praktyczną realizacją zasady równości szans.

3. Wsparcie animacyjne:

- program animacji partnerstw lokalnych;
- program animacji w zakresie aktywizacji obywateli, z uwzględnieniem grup mniejszościowych i zagrożonych dyskryminacją.

4. Wsparcie informacyjno-promocyjne:

- procedura wsparcia przez samorząd kampanii informacyjno-promocyjnych organizacji i inicjatyw obywatelskich z wykorzystaniem narzędzi będących w dyspozycji samorządu (portal internetowy, materiały promocyjne samorządu);
- program wspierania powstawania nowych organizacji z uwzględnieniem grup mniejszościowych i zagrożonych dyskryminacją;
- program wspierania wolontariatu i aktywności obywatelskiej;
- organizacja regularnych spotkań informacyjnych dla organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich;
- program wspierania współpracy organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich ze środowiskiem biznesu;
- ustalone zasady wymiany informacji pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi o podejmowanych działaniach.

Wzorzec minimalny:

Procedura wykorzystania narzędzi informacyjno-promocyjnych będących w dyspozycji samorządu.

5. Wsparcie finansowe:

- utworzenie funduszu pożyczkowego i gwarancyjnego;
- utworzenie funduszu wkładów własnych.

Wzorzec minimalny:

Zapis w programie współpracy o możliwości udzielania pożyczek i gwarancji dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych.

6. Procedura wsparcia w zakresie nawiązywania współpracy międzynarodowej.

Wzorzec minimalny:

Program współpracy zawiera zapisy o możliwości wspierania przez samorząd współpracy międzynarodowej organizacji pozarządowych.

7. Pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych - urzędnik odpowiedzialny za współpracę z organizacjami pozarządowymi i za realizację programu współpracy.

Wzorzec minimalny:

Określenie w programie współpracy kompetencji pełnomocnika, obejmujących dbałość o stosowanie zasad współpracy.

Rozdzielenie zadań i roli pełnomocnika od zlecenia realizacji zadań publicznych i kontroli ich realizacji.

8. Tworzenie ośrodka wspierania organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich zapewniającego wsparcie:

- instytucjonalne;
- szkoleniowo-doradcze;
- animacyjne;
- informacyjno-promocyjne;
- finansowe;
- lokalowe.

Wzorzec minimalny:

Program współpracy przewiduje zlecenie zadań w obszarze utworzenia ośrodka wspierania organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich;
Procedura zawarcia partnerstwa publiczno-społecznego na prowadzenie ośrodka wspierania organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich.

9. Zlecenie zadań publicznych w oparciu o inicjatywę lokalną.

Wzorzec minimalny:

Uchwała organu stanowiącego, określająca tryb i szczegółowe kryteria wyboru wniosków w ramach inicjatywy lokalnej.

10. Udział przedstawicieli grup nieformalnych w zespołach roboczych.

Wzorzec minimalny:

Procedury powoływania grup roboczych przewidują udział przedstawicieli grup nieformalnych.

11. Uwzględnianie inicjatywy lokalnej jako narzędzia współpracy w programach współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi.

Wzorzec minimalny:

Zapis w programie współpracy wskazujący na inicjatywę lokalną jako narzędzie realizacji zadań publicznych z możliwym udziałem organizacji pozarządowych jako reprezentanta mieszkańców.

12. Upublicznianie informacji o możliwościach realizacji zadań publicznych i realizowanych zadaniach z wykorzystaniem inicjatywy lokalnej: informatory urzędowe (strona www, BIP, tablice ogłoszeń), informacje w lokalnych mediach i poprzez organizacje pozarządowe.

Wzorzec minimalny:

Spotkania informacyjne o inicjatywie lokalnej;

Informacja na stronach www dostępnej dla osób z niepełnosprawnością wzroku.

13. Wsparcie i promowanie grup obywatelskich, które chcą działać lokalnie korzystając z możliwości finansowania pozabudżetowego.

Wzorzec minimalny:

Procedura określająca zasady udzielania przez samorząd pomocy informacyjnej i doradczej dla grup obywatelskich;

Zapisy w programie współpracy dające podstawę wspierania grup obywatelskich.

14. Pomoc w integrowaniu osób i grup podejmujących inicjatywy obywatelskie.

Wzorzec minimalny:

Organizacja spotkań informacyjnych dla grup nieformalnych;

Prowadzenie przez samorząd bazy danych inicjatyw lokalnych.

Rekomendowane minimalne wskaźniki:

1. Czy w programie współpracy z organizacjami jest zadanie przewidujące działania na rzecz rozwoju organizacji i inicjatyw obywatelskich poprzez szkolenia, doradztwo i animacje?

2. Czy istnieje co najmniej jedno z rozwiązań stanowiących instytucjonalne wsparcie organizacji – możliwość udzielania pożyczek / gwarancji organizacjom lub fundusz wkładu własnego, centrum organizacji pozarządowych?

3. Czy w samorządzie jest osoba odpowiedzialna za współpracę z organizacjami pozarządowymi np. pełnomocnik ds. współpracy z organizacjami?

Proponowane wskaźniki dodatkowe:

– Czy w samorządzie istnieje:

a) procedura wykorzystania mienia komunalnego przez organizacje pozarządowe;

b) zapisy programu współpracy, przewidujące możliwość wykorzystania mienia komunalnego przez organizacje pozarządowe;

c) program wsparcia merytorycznego dla organizacji pozarządowych w przeciwdziałaniu dyskryminacji i promowaniu równości;

d) zapisy w programie dotyczące udzielania pożyczek, gwarancji i wkładów własnych;

e) procedura zawierania partnerstwa na rzecz prowadzenia ośrodka wspierania organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich;

f) zapis w programie współpracy o tworzeniu ośrodka wspierania organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich;

g) uchwała o inicjatywie lokalnej;

h) zapisy o wspieraniu inicjatyw obywatelskich w programie współpracy;

i) zapisy w programie współpracy przewidujące wsparcie instytucjonalne, doradcze, szkoleniowe, informacyjne i promocyjne, np. poprzez zlecenia zadania publicznego w ramach art. 4 ust.1 pkt.33 dla inicjatyw obywatelskich;

j) baza inicjatyw obywatelskich?

– Liczba zawartych umów na wykorzystanie mienia komunalnego w ciągu roku.

– Liczba informacji dotyczących działań organizacji pozarządowych na stronach samorządu w ciągu roku.

– Liczba pożyczek i gwarancji udzielona przez samorząd organizacjom pozarządowym.

– Liczba wniosków na wkład własny do zadań publicznych realizowanych ze źródeł pozabudżetowych.

– Liczba spotkań informacyjnych dla społeczności dotyczących inicjatywy lokalnej.

– Liczba wniosków w ramach inicjatywy lokalnej.

– Liczba umów podpisanych w ramach inicjatywy.

– Liczba inicjatyw obywatelskich objętych różnego rodzaju wsparciem, w tym inicjatyw grup mniejszościowych i zagrożonych dyskryminacją.

Obszar 2: Wspieranie procesów integracji sektora organizacji pozarządowych

Jednym z celów współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi jest wspieranie procesów zmierzających do zintegrowania trzeciego sektora poprzez zastosowanie szeregu metod, w tym budowania reprezentacji (np. federacje, koalicje, rady organizacji), ciał dialogowych itp. Zintegrowane środowisko lokalnych organizacji pozarządowych okazuje się bardziej pożądanym partnerem samorządu, ponieważ efektywniej i skuteczniej wpływa na kształt polityk publicznych oraz realizację powierzonych zadań i usług, a także staje się rzecznikiem grup organizacji w relacjach z samorządem. Wiedza o aktywnych w środowisku lokalnym podmiotach, ich działalności i potencjale sprzyja zawieraniu szerokich porozumień i partnerstw dla realizacji wspólnych zadań. Integracja organizacji pozarządowych i tworzenie partnerstw pozwala eliminować dublowanie realizacji zadań, ograniczać przypadki konkurowania przez różne podmioty o tego samego klienta oraz pełniej wykorzystywać posiadane zasoby i narzędzia.

Zgodnie z **zasadą suwerenności** integracja sektora jest autonomicznym i oddolnym procesem, który musi wynikać z przekonania organizacji pozarządowych o korzyściach z tego wynikających. Dlatego nie należy forsować integracji organizacji pozarządowych wbrew ich woli, ponieważ z reguły okazuje się to nieskuteczne i nieefektywne, a w skrajnych przypadkach może prowadzić do konfliktu pomiędzy samorządem a organizacjami oraz wewnątrz trzeciego sektora. Natomiast niezbędne jest stwarzanie warunków sprzyjających integracji, np. możliwości wymiany poglądów, doświadczeń i nawiązywania współpracy. Dlatego zgodnie z **zasadą pomocniczości** samorząd wspiera integrację sektora pozarządowego ingerując w ten proces w możliwie najmniejszym stopniu. Tworzy jedynie po temu warunki oraz wspiera już zapoczątkowane działania dostarczając usługi (np. szkoleniowe czy animacyjne). Wszelkie działania samorządu polegające na stwarzaniu warunków do integracji sektora pozarządowego powinny być efektem wzajemnych ustaleń i partnerskich relacji. Tworzenie warunków może polegać na zachęcaniu organizacji do udziału w konsultacjach społecznych, a także na tworzeniu ciał dialogu oraz zapraszaniu do nich wybranych przez środowisko przedstawicieli organizacji pozarządowych. Zgodnie z **zasadą jawności** samorząd jest zobowiązany do udostępniania danych o zarejestrowanych organizacjach pozarządowych z własnego terenu oraz do informowania o wszelkich podejmowanych przez siebie działaniach zmierzających do tworzenia warunków do integracji lokalnego sektora pozarządowego (w tym m.in. informowania o prowadzeniu konsultacji społecznych, tworzeniu zespołów roboczych). Natomiast organizacje pozarządowe powinny przekazywać informacje o tworzonych reprezentacjach swojego sektora. Zgodnie z **zasadą uczciwej konkurencji** system współpracy samorządu i organizacji pozarządowych musi dopuszczać wielość reprezentacji branżowych lokalnego sektora pozarządowego (skupiających organizacje zajmujące się określonym problemem czy tematem). Niedopuszczalne są klauzule ograniczające swobodę tworzenia większej liczby reprezentacji, imiennie wskazujące (koncesjonujące) reprezentacje uprawnione do dele-

gowania swoich przedstawicieli do ciał dialogowych. Wielość reprezentacji daje szansę na lepsze wykorzystanie potencjału lokalnego trzeciego sektora, wzmocnienie demokracji i samorządności lokalnej. Zgodnie z **zasadą efektywności** integracja sektora pozarządowego może obniżyć koszty jego działalności i zwiększyć zakres działań.

Narzędzia służące wspieraniu procesu integracji lokalnych organizacji pozarządowych powinny dostarczać wiedzy o tym środowisku, stwarzać warunki do systematycznych działań na rzecz jego integracji oraz zapewniać mobilizację drzemącego w lokalnych organizacjach potencjału. Warto dodać, że wiele poniższych działań jest tożsamyh z działaniami występującymi w poprzednich płaszczyznach.

W tego typu działaniach warto zarekomendować:

- ➔ prowadzenie ogólnodostępnej bazy danych o zarejestrowanych organizacjach pozarządowych zawierającej dane teleadresowe i o prowadzonej działalności;
- ➔ organizację spotkań, szkoleń i warsztatów problemowych (np. kultura, edukacja, pomoc socjalna, sport, ochrona zdrowia, równość szans i przeciwdziałanie dyskryminacji) i wykorzystywanie ich jako formy działań integracyjnych i płaszczyzny wymiany doświadczeń czy okazji nawiązania partnerstw i współpracy;
- ➔ organizację spotkań nieformalnych (np. bali, koncertów, pikników organizacji pozarządowych), których jednym z celów jest również integracja sektora;
- ➔ tworzenie tematycznych grup problemowych, także z wykorzystaniem komunikacji internetowej (fora, grupy dyskusyjne), które będą wypowiadać się na temat określonego problemu.
- ➔ podejmowanie wspólnych działań promocyjnych przez grupy organizacji pozarządowych (np. wspólne stoisko informacyjno-promocyjne eksponowane podczas wydarzeń publicznych: festynów, targów, festiwali);
- ➔ dofinansowywanie i/lub organizacja przez samorząd udziału przedstawicieli lokalnego sektora pozarządowego w ważnych wydarzeniach (np. ogólnopolskie, regionalne fora inicjatyw pozarządowych, ważne konferencje, seminaria, targi itp.);
- ➔ udostępnienie przez samorząd kanałów informacyjnych (strony internetowej, bezpłatnego informatora miejskiego, konferencji prasowych) do promocji lokalnych organizacji pozarządowych;
- ➔ organizacja plenarnych (tj. skierowanych do wszystkich organizacji) spotkań organizacji pozarządowych (stwarzanie płaszczyzn wymiany poglądów, wiedzy i doświadczeń w sektorze pozarządowym);
- ➔ powoływanie rad działalności pożytku publicznego.

Obszar 2: Wspieranie procesów integracji sektora organizacji pozarządowych

Zasady współpracy	Narzędzia/wzorce działań
<p>Zasada suwerenności oznacza, że integracja sektora pozarządowego ma charakter autonomiczny, dobrowolny i oddolny oraz wynika z przekonania organizacji pozarządowych o korzyściach oraz kosztach związanych z tym procesem.</p> <p>Zasada partnerstwa oznacza równoprawne traktowanie wszystkich zaangażowanych w proces organizacji, niezależnie od ich kondycji i kompetencji. W związku ze specyfiką procesu integracji sektora pozarządowego, zakłada podejmowanie współpracy o charakterze długofalowym.</p> <p>Zasada pomocniczości oznacza, że samorząd w jak najmniejszym stopniu ingeruje w zadania integrujące sektor pozarządowy, tworzy jedynie warunki dla tego procesu.</p> <p>Zasada efektywności sprzyja tworzeniu reprezentacji sektora pozarządowego, poprzez łączenie kompetencji i zasobów pozwalających aktywnie uczestniczyć w procesie konsultacji polityk publicznych (strategie, wieloletnie plany działania). Zasada odwołuje się do przekonania, że zintegrowane środowisko lepiej i skuteczniej realizuje powierzone zadania. Zakłada również, że wiedza o aktywnych - w najbliższym otoczeniu - podmiotach pozwala tworzyć porozumienia i partnerstwa zdolne do efektywniejszej realizacji zadań publicznych. Integracja</p>	<p>1. Ogólnodostępna baza danych o organizacjach pozarządowych.</p> <p>Wzorzec minimalny: Baza danych dostępna na stronie internetowej samorządu, portalu organizacji pozarządowych.</p> <p>2. Formalne spotkania branżowe lub problemowe z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Wzorzec minimalny: Organizacja spotkań przynajmniej raz w roku z uwzględnieniem tematyki przeciwdziałania dyskryminacji i promowania równości</p> <p>3. Nieformalne spotkania organizacji pozarządowych.</p> <p>Wzorzec minimalny: Współorganizacja nieformalnego spotkania organizacji pozarządowych, np. pikniku organizacji pozarządowych, przynajmniej raz w roku.</p> <p>4. Internetowe grupy problemowe i tematyczne.</p> <p>Wzorzec minimalny: Procedura powoływania grup problemowych.</p> <p>5. Szkolenia i warsztaty dla przedstawicieli organizacji pozarządowych z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – roli i zasad funkcjonowania ciał dialogu obywatelskiego, – roli i zasad funkcjonowania federacji organizacji pozarządowych.

pozwala również na eliminowanie dublowania realizacji zadań i konkurencji o tego samego klienta.

Zasada jawności zakłada, że powszechnie dostępne są informacje o zarejestrowanych podmiotach trzeciego sektora, porozumieniach pomiędzy organizacjami i o ich reprezentacjach, a także o udziale przedstawicieli organizacji pozarządowych w ciałach dialogu (np. rady zatrudnienia, rady działalności pożytku publicznego, komisje dialogu).

Zasada uczciwej konkurencji oznacza, że szanse udziału w integracji sektora mają wszystkie działające na terenie gminy lub regionu organizacje pozarządowe. Zakłada również, że istnieje możliwość tworzenia wielu reprezentacji branżowych trzeciego sektora, z którymi samorząd podejmuje współpracę.

8. Udostępnienie przez samorząd kanałów informacyjnych.

Wzorzec minimalny:
Procedura wykorzystywania kanałów informacyjnych samorządu przez organizacje pozarządowe.

9. Plenarne spotkania organizacji pozarządowych.

Wzorzec minimalny:
Współorganizacja przynajmniej jednego spotkania plenarnego w roku.

10. Powołanie Rady Działalności Pożytku Publicznego.

Wzorzec minimalny:
Procedura powołania RDPP.

Wzorzec minimalny:
Szkolenia branżowe dla organizacji raz w roku.

6. Dofinansowywanie i/lub organizacja wspólnych wyjazdów przedstawicieli sektora pozarządowego na ogólnopolskie fora inicjatyw pozarządowych lub inne spotkania tematyczne o podobnym charakterze.

Wzorzec minimalny:
Zapis w programie współpracy umożliwiający realizację takiego działania.

7. Wspólne działania promocyjne organizacji pozarządowych w ramach określonych wydarzeń lokalnych.

Wzorzec minimalny:
Procedura włączania partnerów pozarządowych we współorganizowanie wydarzeń lokalnych;
Zapis w programie współpracy umożliwiający udział organizacji w wydarzeniach lokalnych.

Rekomendowane minimalne wskaźniki:

1. Czy samorząd wspiera rozwój wolontariatu i inicjatyw obywatelskich podejmowanych przez mieszkańców?
2. Czy samorząd wspiera i uczestniczy przynajmniej raz w roku w plenarnym spotkaniu miejscowych organizacji?
3. Czy istnieje lokalna federacja, sieć, związek lokalnych organizacji pozarządowych?

Proponowane wskaźniki dodatkowe:

- Czy istnieje:
 - a) aktualna i dostępna na stronach www baza organizacji pozarządowych,
 - b) procedura powoływania grup tematycznych i problemowych,
 - c) procedura wykorzystywania kanałów informacji samorządu,
 - d) procedura wyłaniania RDPP?
- Liczba spotkań branżowych organizowanych w ciągu roku.
- Liczba spotkań plenarnych organizowanych w ciągu roku.
- Liczba spotkań nieformalnych organizowanych w ciągu roku.
- Liczba informacji o działaniach organizacji pozarządowych umieszczona na stronie samorządu.
- Liczba reprezentacji organizacji pozarządowych.

Obszar 3: Partnerstwo lokalne

Fundamentem współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, a także innymi podmiotami lokalnymi (np. przedsiębiorcami) w zakresie polityk i zadań publicznych jest partnerstwo lokalne – łączenie zasobów, wiedzy, doświadczenia, współudział, współdecydowanie i współodpowiedzialność za kondycję wspólnoty lokalnej. Zgodnie z **zasadą suwerenności** udział samorządu i organizacji pozarządowych w partnerstwie lokalnym jest dobrowolny. Każdy z uczestników autonomicznie określa zakres i formy swojego zaangażowania. Wzajemne zobowiązania i szczególne relacje między partnerami dotyczą tylko spraw objętych działaniem partnerstwa, w innych sprawach, których nie dotyczy umowa partnerska, partnerzy zachowują pełną autonomię wobec pozostałych podmiotów i mogą prowadzić niezależną działalność pod warunkiem, że nie naruszają zasad partnerstwa i nie szkodzą jego celom. Zgodnie z **zasadą partnerstwa** członkowie partnerstwa - niezależnie od posiadanych zasobów, wpływu lub wielkości wkładu - dysponują prawem do zabierania głosu i wyrażania opinii, zaś ich głosy w procesie podejmowania decyzji są równe. Każdy rodzaj wkładu we wspólne działania podejmowane przez partnerstwo jest ważny i szanowany przez pozostałych. Zgodnie z **zasadą pomocniczości** samorząd

jest zobowiązany do tworzenia dobrego klimatu do powstawania partnerstw lokalnych i wspierania działań partnerstw i już istniejących m.in. poprzez pełnienie roli lidera niektórych z nich. Podmioty dysponujące większymi zasobami powinny wspierać podmioty o mniejszych możliwościach w realizacji celów. Zgodnie z **zasadą efektywności** członkowie partnerstwa nie podejmują równoległe działań dublujących, konkurencyjnych lub szkodliwych wobec zadań partnerstwa. Członkowie partnerstwa zobowiązują się do udostępniania partnerstwu zasobów przydatnych do osiągnięcia jego celów. Zgodnie z **zasadą jawności** wszelkie informacje o partnerstwie, zasadach jego utworzenia oraz prowadzonej przez niego działalności są powszechnie dostępne. Zgodnie z **zasadą uczciwej konkurencji** partnerstwo lokalne jest otwarte na wszystkie podmioty podzielające cele partnerstwa i akceptujące zasady jego działania. Skoro każdy partner wnosi zasoby do partnerstwa, powinien również odnosić z tego tytułu korzyści, jednak ich poziom indywidualny powinien być proporcjonalny do poziomu zaangażowania i wkładu w realizację celów partnerstwa. Respektowanie tej zasady pozwala utrzymać zaangażowanie partnerów, a przez to zapewnia trwałość współpracy.

Partnerstwo lokalne, łącząc zasoby partnerów, zwiększa efektywność ich wykorzystania.

Narzędzia inicjujące i wspierające tworzenie i działanie partnerstw powinny zapewnić powstawanie takich partnerstw, które faktycznie służą pożytkowi publicznemu i sprzyjają efektywnemu wykorzystaniu lokalnych zasobów (publicznych i niepublicznych). Realizacji tego celu służy wiele mechanizmów. Funkcjonowanie trójsektorowych partnerstw lokalnych powinno zostać uregulowane w dokumencie programowym (np. programie współpracy samorządu i organizacji pozarządowych). Kolejnym elementem jest zawieranie umów partnerskich przy wykorzystaniu opracowanego i upowszechnionego wzoru umowy partnerskiej. Niezbędne jest uregulowanie (np. w formie regulaminu) sposobu sprawowania funkcji przedstawicieli partnerów (tak samorządów, organizacji pozarządowych, jak i innych partnerów) w partnerstwie (np. w zakresie obejmowania funkcji w organach partnerstwa, sposobu głosowania, obowiązków w zakresie informowania organów samorządu o funkcjonowaniu partnerstwa i jego działalności itp.). Formą partnerstwa trójsektorowego są Lokalne Grupy Działania funkcjonujące w ramach unijnego programu Leader.

Partnerzy muszą dokonywać systematycznej samooceny własnego zaangażowania w działania partnerstwa. Rekomendowane jest także dokonanie co pewien okres ewaluacji zewnętrznej – prowadzonej przez niezależny od członków partnerstwa podmiot.

Obszar 3: Partnerstwo lokalne

Zasady współpracy	Narzędzia/wzorce działań
<p>Zasada suwerenności oznacza, że udział w partnerstwie jest dobrowolny, każdy członek samodzielnie określa zakres i formy swojego zaangażowania.</p> <p>Zasada partnerstwa oznacza, że członkowie partnerstwa dysponują równym głosem w sprawach partnerstwa, zaś wniesione przez nich wkłady są równie ważne.</p> <p>Zasada pomocniczości oznacza, że tworzy się lokalne warunki do powstawania partnerstw, samorząd lub organizacje pozarządowe inicjują partnerstwa w obszarach problemowych, w których działania pojedynczych podmiotów są mniej efektywne. Zasada oznacza również wzmocnienie już istniejących partnerstw poprzez włączanie się w ich aktywność. Samorząd wspiera lidera partnerstwa, unikając pełnienia takiej funkcji.</p> <p>Zasada efektywności oznacza łączenie zasobów będących w dyspozycji poszczególnych członków partnerstwa,</p> <p>Zasada jawności oznacza, że pełna i aktualna informacja dotycząca partnerstwa i jego działalności jest powszechnie dostępna.</p> <p>Zasada uczciwej konkurencji oznacza, że partnerstwo jest otwarte dla wszystkich podmiotów dzielących cele partnerstwa i akceptujących zasady jego działania.</p>	<p>1. Istnieje dokument programowy (program współpracy) określający politykę w zakresie partnerstw lokalnych, zawierający zapisy o obowiązku stosowania zasady równości szans w funkcjonowaniu i działaniu partnerstwa.</p> <p>Wzorzec minimalny: Procedura powoływania i włączania się samorządu.</p> <p>2. Partnerstwa lokalne prowadzą działania na podstawie zawartych umów partnerskich.</p> <p>Wzorzec minimalny: Wzór umowy partnerskiej.</p> <p>3. Procedury delegowania przedstawicieli do partnerstw lokalnych.</p> <p>Wzorzec minimalny: Procedura powoływania przedstawicieli samorządu do partnerstw lokalnych; Procedura wyłaniania przedstawicieli organizacji pozarządowych do partnerstw lokalnych.</p> <p>4. Przepisy określające sposób sprawowania funkcji przez członków partnerstwa (przedstawiciela samorządu, organizacji pozarządowej i innych partnerów, np. obejmowania funkcji w organach partnerstwa, sposobu podejmowania decyzji obowiązków w zakresie informowania organów samorządu i organizacji pozarządowych o funkcjonowaniu partnerstwa i jego działalności itp.).</p>

Wzorzec minimalny:
Zapisy umowy partnerskiej określają zasady działania przedstawicieli partnerów.

5. Ocena zaangażowania członków w działania partnerskie.

Wzorzec minimalny:
Zapisy umowy partnerstwa określające zasady oceny działania;
Umieszczanie informacji na stronach internetowych partnerów o efektach działania partnerstwa.

Rekomendowane minimalne wskaźniki:

1. Czy samorząd i organizacje wspólnie promują swoje działania w ramach lokalnych wydarzeń (np. festynów)?
2. Czy istnieje dokument określający politykę samorządu w zakresie tworzenia i działania partnerstw lokalnych z udziałem organizacji pozarządowych?
3. Czy między organizacjami i samorządem istnieje formalnie zawiązane partnerstwo?

Proponowane wskaźniki dodatkowe:

- Liczba zawartych partnerstw lokalnych.
- Odsetek organizacji pozarządowych biorących udział w partnerstwach.
- Liczba informacji na stronach www o działaniach partnerstwa.

